

Loabaga suohkan/ Lavangen kommune

Formannskapetets forslag til
Budsjett /økonomiplan for 2022– 2025
Kommentardel

Innholdsfortegnelse

1.0	INNLEDNING	3
1.1	ØKONOMI/INVESTERINGER	3
1.2	KOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON	5
1.3	REVITALISERING AV SAMISK SPRÅK OG KULTUR	5
1.4	SAMFUNNSUTVIKLING/NÆRINGSUTVIKLING	6
1.5	OPPFØLGING AV BOSATTE FLYKTNINGER	6
2.0	BUDSJETTETS HOVEDTALL	8
2.1	FORDELING AV BUDSJETTMIDLENE PÅ DE ULIKE OMRÅDENE	8
2.2	UTGIFTSVEKST FRA 2020 – 2022 FORDELT PÅ KOSTRA ART	9
2.3	ØKONOMISKE MÅLTALL FOR DRIFTSÅRET 2022	11
2.4	EGENBETALING/VAR-SEKTOREN	12
2.5	INVESTERINGER I 2022	13
2.6	KONSEKVENSER FOR ØKONOMIPLANPERIODEN	13
2.7	UTVIKLING I FOLKETALL FRA 1995-2021	14
2.8	FRAMSKRIVING AV FOLKETALL FOR PERIODEN 2022-2034 (SSB)	14
3.0	STRATEGI OG PRIORITERINGER FOR BUDSJETTPERIODEN	16
3.1	KOMMUNEØKONOMI	16
3.2	KOMMUNAL TJENESTEPRODUKSJON	16
3.3	FORVALTNINGSARBEIDET I SMÅ KOMMUNER	17
3.4	KOMMUNESTRUKTUR OG INTERKOMMUNALT SAMARBEID	17
3.5	LOKALSAMFUNNSUTVIKLING OG PLANLEGGING	18

1.0 Innledning

Kommunen har som sin viktigste oppgave å produsere tjenester til befolkningen. Tjenesteproduksjonen må til enhver tid gjennomføres på en slik måte at tilgjengelig personell og andre ressurser utnyttes på beste måte.

Lavangen kommune må i tillegg ha som mål å sikre at lokaldemokratiet overlever som institusjon. Lokaldemokratiet og kommunen må være det bærende element for å sikre velferd og gode tjenester til befolkningen. I tillegg er det viktig at kommunen som den desidert største enkeltaktøren og utviklingskraften i Lavangen legger til rette for en fortsatt positiv utvikling av Lavangensamfunnet.

1.1 Økonomi/investeringer

Lavangen har i likhet med andre kommuner de siste årene opplevd at det økonomiske handlingsrommet har blitt redusert på grunn av at utgiftene øker raskere enn kommunens inntekter. Den viktigste årsaken til dette er veksten i lønn og lønnsrelaterte utgifter.

Det er i tillegg viktig å merke seg at den enkelte kommunes andel av utgiftene til produksjon av tjenester til befolkningen har økt betydelig. En viktig årsak til dette er at staten overfører ansvaret for flere tjenester til kommunene uten at vi kan se at dette dekkes fullt ut i inntektssystemet.

Her kan nevnes at regelverket for ressurskrevende tjenester har blitt endret ved høyere egenandel, betydelige reduksjoner i hvilke utgifter som kan tas med i refusjonsgrunnlaget osv. Det er også slik at stadig større deler av ansvaret for befolkningens helsesituasjon er overført til primærhelsetjenesten i kommunene.

Det viktigste inntektsgrunnlaget til den enkelte kommune er antall innbyggere og sammensetningen av disse. Folketallet i Lavangen kommune har vært noenlunde stabilt de siste årene og økte betydelig som en følge av mottak av flyktninger i 2015 og 2016. Folketallet var før mottak av flyktninger 1008. Folketallet har imidlertid blitt kraftig redusert i løpet av de to siste årene.

Det var bosatt 1043 personer per 1. juli 2019 og for tilsvarende tidspunkt i 2020 1023, og for 1. juli 2021 1009. Det er per 8. desember 2021 folkeregistrert 969 personer i Lavangen kommune. Det har i perioden fra 1. juni 2021 og frem til i dag blitt 40 færre Lavangsværingere.

Dette innbyggertallet er brukt som grunnlag for å beregne kommunens inntekter for budsjettåret 2022 og kommende økonomiplanperiode. Nedgangen i folketallet fra 2021 til 2022 fører til en inntektsreduksjon på i overkant av 1. mill. kr. for budsjettåret 2022.

Reduksjonen vil bli betydelig større for budsjettåret 2023 som en følge av at reduksjonen i antall folkeregistrerte da vil være fordelt på de korrekte aldersklassene. Det er beregnet at en reduksjon i folketallet på linje med registrerte antall innbyggere per dd. vil føre til en ytterligere reduksjon i inntekter for 2023 på rundt 2,5 mill. kr. Dersom folketallet faller ytterligere frem til telledatoen for 2023 som er 1.7.2022 vil reduksjonen bli større.

Avstanden mellom inntekter og utgifter ved en videreføring av eksisterende drift for budsjettåret 2022 var på 5,5 mill. kr.

Den viktigste årsaken til den store avstanden mellom inntekter og utgifter er det betydelige fallet i folketallet. Det er i tillegg fortsatt store utgifter til tiltak i barnevernet.

Budsjett for 2022 og økonomiplanen for perioden fra 2022 – 2025 bygger på en videreføring av eksisterende drift. De fleste priser på kommunale varer og tjenester er øket med 2,5 % som er i tråd med beregnet kommunal deflator. Husleiesatsene økes i tråd med egen indeks. Foreldrebetaling i barnehage og SFO økes i tråd med sentrale føringer om makspris.

Det er gjort en justering på avgiften for handtering og innsamling av søppel tilsvarende 12 %. Den viktigste årsaken til dette er en betydelig prisøkning på handtering av ulike avfallsfraksjoner som kommer via HRS.

Administrasjonen har i store deler av året hatt fokus på tiltak som kan bidra til å skape balanse mellom inntekter og utgifter. Det gjøres reduksjoner i administrative stillinger der dette er forsvarlig. Lauvmakken barnehage har tilpasset driften til et lavere antall barn.

Administrasjonen har i løpet av de siste årene arbeidet med å få etablert et nytt varmeanlegg til erstatning for det oljefyrte systemet som frem til nå har forsynt skoleanlegget inkludert idretts og svømmehallen med energi. Fyringsanlegg basert på mineralolje er ikke lenger tillatt å bruke.

Det nye oppvarmingssystemet baserer seg på luft til vann, varmepumpeteknologi. Anlegget ble tatt i bruk primo desember 2020.

Den gamle spesialromsfløyen ved Lavangen skole ble tatt i bruk på begynnelsen av 60 tallet. Bygningsmassen fremsto som den var når den ble tatt i bruk på 60-tallet, med de samme vinduene uten ventilasjon osv.

Det er gjort et arbeid i samarbeid med de ansatte på skolen hvor man har konkludert med at eksisterende bygningsmasse renoveres og oppgraderes i tråd med tek 17. Arbeidet er gjort i løpet av driftsåret 2021 og spesialromsfløyen fremstår i dag som en helt ny del av skolen med tidsriktige innredning osv. Bygget ble tatt i bruk i september 2021.

Det vil i løpet av driftsåret 2022 være nødvendig å videreføre prosessen med tilpasning av utgiftsnivået til kommunens inntekter for å bidra til balanse mellom inntekter og utgifter for kommende budsjettår.

Avviket mellom beregnede inntekter og utgifter for budsjettåret 2023 er på kr. 2 162 889,- for 2024 kr. 1 694 988,- og for 2025 kr. 1 253 889,-. Det betyr at det må gjennomføres en prosess i løpet av nevnte år for å redusere utgifter tilsvarende nevnte beløp for de aktuelle årene.

Ytterligere informasjon om valgte tiltak for å balansere budsjettet for driftsåret 2022 fremgår av formannskapetets tiltaksliste. Den utsendte informasjonen som er vedlagt budsjettsaken inneholder også informasjon om utredede tiltak som ikke er valgt av politisk ledelse for å balansere budsjettet.

1.2 Kommunal tjenesteproduksjon

Kommunene i Indre-Sør Troms har lang tradisjon på å samarbeide om å løse kommunale oppgaver. Salangen, Lavangen og Gratangen samarbeider via K4 samarbeidet om felles barneverntjeneste, felles it-driftsavdeling, felles lønns og regnskapsavdeling, felles innfordringsavdeling og felles kart og oppmålingsavdeling. Fellestjenestene ble etablert i perioden fra oktober 2007 til 01. mars 2008.

Lavangen kommune har i tillegg et betydelig interkommunalt samarbeid med kommunene Salangen, Bardu, Målselv, Dyrøy og Ibestad på helseområdet som innebærer felles legevakt, felles legevaktsentral og avklaringsenger.

Kommunene Lavangen, Salangen og Ibestad har siden 2018 jobbet med å legge til rette for at legetjenesten i de samarbeidende kommunene er administrert av en og samme organisasjon. Astafjordlegen ble etablert 1. september 2019. Hensikten med den nye etableringen har vært å bidra til et større fagmiljø i tillegg til å kunne møte økende krav til opplæring av LIS1 og LIS 3 leger.

De første driftsårene er tilbakelagt og har vist at grepet med å legge til rette for en felles legetjeneste i de samarbeidende kommunene var meget fornuftig. De samarbeidende kommunene har for første gang på mange år en tilnærmet full legedekning i forhold til de stillingene som er tilgjengelig.

Samtlige kommuner har nå etter to års drift et betydelig bedre grunnlag til å kunne si at etableringen av Astafjordlegen har vært en suksess. Etableringen har ført til en bedre total kompetanse, bredde i ansattegruppen og ikke minst en mulighet til å kunne takle uforutsette hendelser på en bedre måte. Det siste har vist seg å være svært viktig i løpet av 2020 og 2021 med en konstant trussel fra Covid-19 pandemien.

1.3 Revitalisering av samisk språk og kultur

Befolkningen i Lavangen kommune bygger på tre stammers møte, og har sine røtter i nordmenn, samer og kvener. Det er beregnet at i overkant av 20 % av befolkningen har samiske røtter.

Lavangen kommune har som en følge av dette lagt til rette for at samisk språk og kultur fortsatt skal være levende. Kommunen har som en direkte følge av dette tilbudt opplæring i samisk språk og kultur i større eller mindre grad siden 1992.

Den politiske ledelsen besluttet i februar 2008 å søke om innlemming under forvaltningsområdet for samisk språk fra januar 2009. Lavangen kommune ble en av kommunene under forvaltningsområdet for samisk språk fra 01. oktober 2009.

Det regionale språksenteret Astavuona Giellagoathie er etablert i Lavangen for å ivareta rollen som kraftsenter i arbeidet med revitalisering av samisk språk og kultur. Språksenteret har en regional rolle og skal som en følge av dette også bidra til en revitalisering av samisk språk og kultur i omkringliggende kommuner.

For å legge bedre til rette for den interkommunale funksjonen har politisk ledelse tatt initiativ til at styret for AG i tillegg til representanter fra Lavangen skal tilby nærliggende kommuner plasser i styret. Det er forventet at en slik endring vil bli gjennomført i løpet av 1. halvår 2022.

Det er i tillegg gjort en endring slik at styret og styrets leder ikke lenger skal fungere som styre for AG og ansvarlig leder for driften i AG på linje med styre og styreleder i en privat virksomhet. AG en nå en del av Lavangen kommune og det overordnede ansvaret for driften her er flyttet til kommunedirektøren.

Undervisning via språkbad, som benyttes i Lavangen er en metodikk for å revitalisere språk som er i ferd med å dø ut. Metodikken har blitt benyttet med stort hell i Skottland, Wales og Australia i forbindelse med minoritetsspråk der.

Undervisningen på samisk i skole og barnehage skal organiseres i tråd med en sterk språkinnlæringsmodell. Lavangen kommune har i denne forbindelsen valgt å organisere opplæringen i tråd med Elgå modellen i det sørsamiske området.

Den samiske barnehagen i Spansdalen ble vedtatt flyttet til Lauvmakken Barnehage i juni 2020. Dette var mulig som en følge av at barnetallet i Lauvmakken har falt betydelig de siste årene. Flyttingen til Lauvmakken ble gjennomført i september 2020.

Den samiske barnehagen har fått sin egen avdeling i en del av bygningen som gjør at forstyrrelser fra andre barn eller ansatte er betydelig redusert. Det har imidlertid vært store utfordringer med å få barnehagen i drift i tråd med de forutsetningene som var lagt til grunn for flyttingen.

En viktig utfordring har vært å få på plass ansatte med kompetanse i barnehagedrift i tillegg til tilstrekkelig samisk språkkompetanse. Det registreres i tillegg at også den samiske barnehagen har hatt en merkbar reduksjon i antall barn som er interessert i et samisk språklig tilbud.

1.4 Samfunnsutvikling/Næringsutvikling

Lavangen kommune har et overordnet planverk som er utdatert. Vi forholder oss til en arealplan som skulle gjelde frem til 2006. Kommunen har heller ingen samfunnsdel.

Målet er at Lavangen kommune i løpet av en periode fra 2020 – 2024 skal oppdatere sitt planverk i tråd med gjeldende lover og forskrifter.

Den politiske ledelsen i Lavangen kommune besluttet i 2016 at det skulle settes av midler for å tilsette en person i 100 % stilling som skal videreføre en del av det arbeidet som ble påbegynt i forbindelse med prosjektet Lavangen i Vekst.

Tilsettingen av en dedikert ressurs tilsvarende 100 % stilling har ført til et bedre trykk på nærings- og planarbeidet.

1.5 Oppfølging av bosatte flyktninger

Lavangen kommune mottok i løpet av ett år i fra 2015 - 2016 i overkant av 60 flyktninger. Antall bosatte flyktninger er i løpet av de siste årene betydelig redusert.

Lavangen kommune fikk ved inngangen av 2018 en klar tilbakemelding fra IMDi om at videre bosetting av flyktninger ikke lenger var aktuelt. Integreringstjenesten er som en følge av dette lagt ned. Ansvaret for oppfølging av flyktninger som fortsatt bor i kommunen er overført til de enkelte etater og avdelinger.

Administrasjonen har forutsatt at de inntektene som kommer som en følge av mottak av flyktninger skal dekke de utgiftene mottak av flyktninger medfører. Inntekter og utgifter til mottak av flyktninger føres på et eget ansvarsområde som gjør det mulig å presentere en oversikt per år.

Den situasjonen som har oppstått med manglende påfyll av flyktninger til erstatning for de som flyttet ut har ført til betydelige utfordringer for kommunen.

Lavangen kommune besluttet i forbindelse med vedtaket om bosetting av flyktninger å bygge 10 boenheter sentralt plassert i kommunen for å dekke det boligbehovet som oppstod som en følge av vedtaket. Boligene ble bygget etter modell av den såkalte Hamarøymodellen som ble sterkt anbefalt av Husbanken. Kommunen har i henhold til inngått kontrakt et ansvar for å dekke husleien på de 10 boenhetene i 20 år.

Manglende påfyll av flyktninger i tillegg til at flere har valgt å flytte til andre boliger i kommunen har ført til at flere leiligheter står tom. Lavangen kommune har fått en avtale med Husbanken i Bodø om at utleieleiligheter bygget for å huse flyktninger kan leies ut til interesserte utenfor målgruppen. Avtalen skal gjelde for en periode på 3 år og 6 måneder. Denne avtalen kan føre til at antall tomme leiligheter blir redusert.

Et flertall av de flyktingene som ble bosatt i 2015 og 2016, og fortsatt bor i kommunen er godt integrert i Lavangen samfunnet. Det er fortsatt viktig å fokusere på at de skal få nødvendig bistand og følges opp på en god måte. Dette gjøres ved at det er lagt til rette for at de skal kunne benytte seg av det tjenestetilbudet som er tilgjengelig for alle innbyggerne i Lavangen kommune.

2.0 Budsjettets hovedtall

Etatene har fått beskjed om å budsjettere med videreføring av eksisterende drift. Det er lagt inn en prisstigning på flertallet av kommunale tjenester med 2,5% som er tilsvarende beregnet kommunal deflator.

Utgifter til pensjon er endret på følgende vis:

	2021	2022
Fellesordningen	18,5%	18,5%
Sykepleiere	17,5%	17,5%
Lærere	9,0%	9,0%

Tabellen viser % andelen av lønn som betales inn til tjenestepensjon

Lavangen kommunes inntekter av skatt og rammetilskudd er for 2022 beregnet til kr 102 728 000,-. Tilsvarende tall for 2021 var på kr 101 287 000,-. Endringen i inntekter av skatt og rammetilskudd fra 2020 – 2021 er positiv og utgjør et pluss på kr 1 441 000,- eller tilsvarende 1,4%.

Netto utgift til renter og avdrag er beregnet til kr 6 560 439,-. Tilsvarende tall for 2021 var kr 8 235 957,-. Det er en reduksjon i utgifter til renter og avdrag på Kr 1 675 518,- fra 2021 til 2022. Lavangen kommune er fortsatt en av kommunene i Troms med lavest lånegjeld per innbygger.

Formannskapetets innstilling til budsjett ble vedtatt den 9.12.2022.

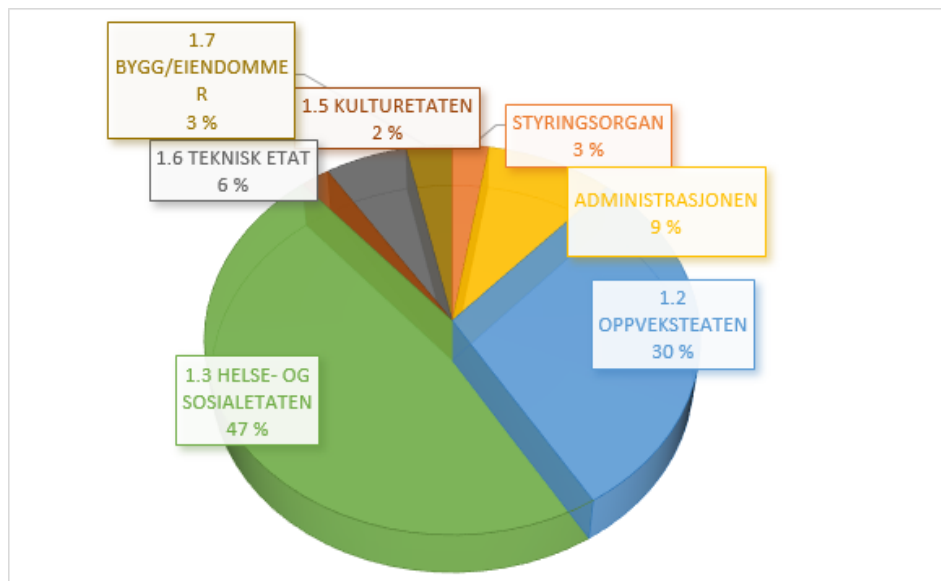
Oversikt over inntekter/utgifter for budsjettåret 2022 og endring i beløp og prosent fra 2021-2022

Beskrivelse	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Diff 21-22	% endring	%andel
1.0 POLITISKE STYRINGSORGAN	3 314 277	2 493 898	-820 379	-24,8	2,6
1.1 SENTRAL-ADMINISTRASJONEN	8 369 174	8 780 741	411 567	4,9%	9,1%
1.2 OPPVEKSTEATEN	26 945 038	28 336 026	1 390 988	5,2%	29,5%
1.3 HELSE- OG SOSIALETATEN	44 442 819	45 571 648	1 128 829	2,5%	47,4 %
1.4 SÆRREGNSKAPER	0	0	0	0,0 %	
1.5 KULTURETATEN	1 851 519	2 032 286	180 767	9,8%	2,1%
1.6 TEKNISK ETAT	5 600 647	5 737 826	137 179	2,4%	6,0%
1.7 BYGG/EIENDOMMER	2 527 569	3 215 136	687 567	27,2%	3,3%
Sum 1.0-1.7	93 051 043	96 167 561	3 116 518		
1.8 SKATTER OG RAMMETILSKUDD	-101 287 000	-102 728 000	-1 441 000	1,4%	
1.9 RENTER/AVDRAG ANV. AV RES.	8 235 957	6 560 439	-1 675 518	20,3%	
Total	-93 051 043	-96 167 561	-3 116 518	3,3 %	

Hver enkelt sektors andel av utgiftene fremgår i diagrammet under. Som det fremgår er helse- og sosialetaten den største etaten med en andel på kr 45 571 648,-. Dette tilsvarer en økning på 2,5% fra 2021. Mens oppvekstetaten har en andel av utgiftene på kr 28 336 026,-, eller 29,5% av utgiftene.

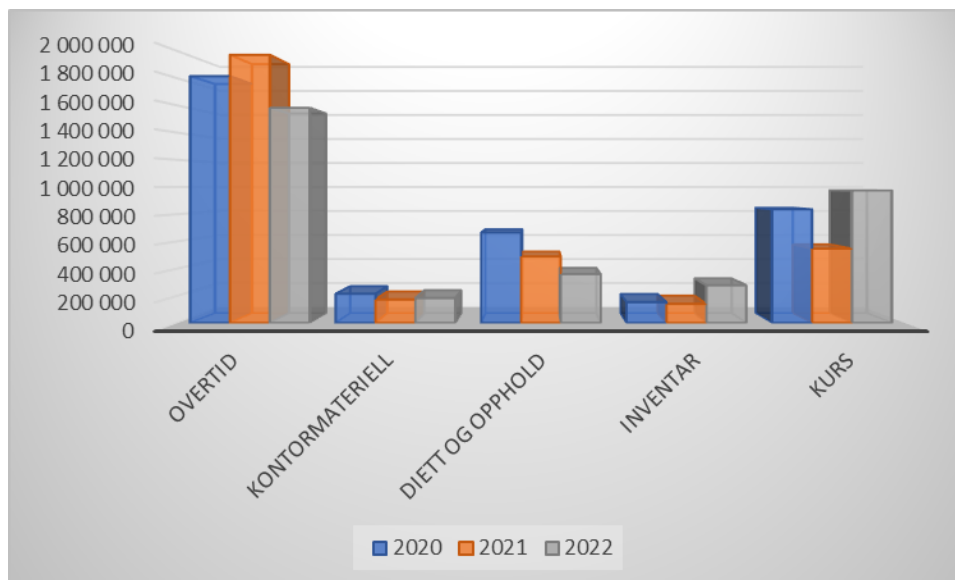

Den enkelte etats andel av budsjettet framgår av sektordiagrammet under.

2.1 Utgiftsvekst fra 2020 – 2022 fordelt på kostra art

ENDRING I UTGIFTER I PERIODEN FRA 2020- 2022 FORDELT PÅ KOSTRA ART

Oversikten viser endring i utgifter på en del sentrale områder relatert til kommunal drift. Tallstørrelsene baserer seg på utgifter fordelt etter Kostra-nøkkelen.

Av oversikten fremgår at de budsjetterte utgiftene til overtid er redusert fra 2020 til 2022. Reduksjonen er på ca. kr 230 000,-. Reduksjonen er relatert til mindre bruk av overtid, ekstrahjelp i PRO-avd.

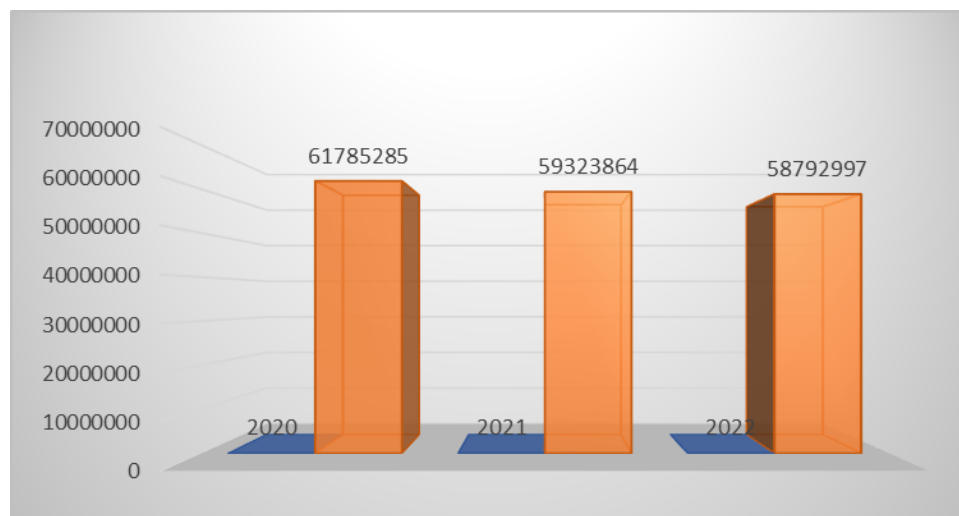
Utgiftsnivå for anskaffelse av inventar er økt fra 2020 til 2022. I 2020 var det budsjettert med kr 153 198,-. For 2022 er det budsjettert med kr 277 061,-. Utgiftsøkningen relateres til fasadeskilt samisk med kr 165 000,-.

Disponible budsjettmidler til diett og opphold er redusert fra 2020. I 2020 var utgiften på kr 665 151,- og ble deretter redusert til kr 488 951,- i 2021. I 2022 er det lagt inn et kutt på alle postene for diett og opphold. Dette innebærer at kurs og møter i større grad forutsettes gjennomført digitalt.

Disponible budsjettmidler til kursing av ansatte var i 2020 budsjettert med kr 835 950,-. I 2021 var det budsjettert med kr 545 950,- til kurs for ansatte. Nedgangen fra 2020 til 2021 skyldes minimalt med kursutgifter. Det kan nevnes at det i 2020 var satt av kr. 455 000,- som følge av krav til opplæring av brannmannskaper. Økningen i 2022 er relatert til at det er satt av kr 400 000,- i kursmidler på fellesutgiftene. Det ligger en føring om bruk av OU-midler og egenandel fra etatene ved gjennomføring av opplæringstiltak, i tillegg til gjennomføring av fellestiltak.

Fra 2020 er utgiftene til kontormateriell redusert med kr 31 500,-. I 2022 er det budsjettert med kr 182 900,-. Hovedårsaken til reduksjonen relateres til økt bruk av elektroniske rutiner.

ENDRING I UTGIFTER TIL LØNN I PERIODEN FRA 2020 – 2022

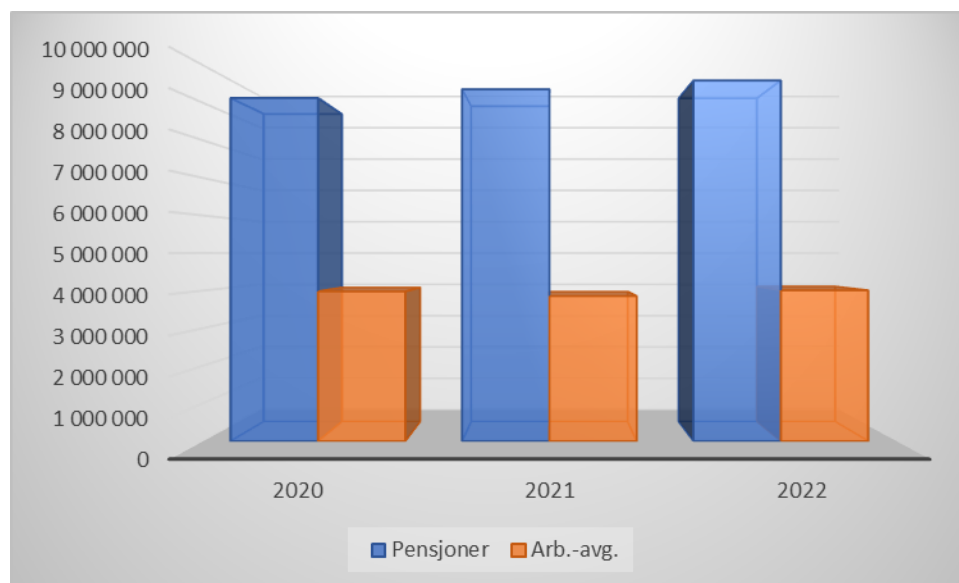
Av oversikten fremgår det at Lavangen kommune i 2020 hadde utgifter til fastlønn tilsvarende kr 61 785 285,-. Tilsvarende tall for 2021 var på kr 59 323 864,- og for 2022 er det budsjettert med kr 58 792 997,-.

Utgifter til fastlønn er dermed redusert med ca. 3 mill. 2020 til 2022. Den prosentvise endringen er på 5%.

Reduksjonen er relatert til vakanser og kutt i stillinger.

ENDRING I UTGIFTER TIL PENSJON OG ARBEIDSGIVERAVGIFT I PERIODEN FRA 2020- 2022

Pensjonsutgiftene øker med ca. kr 230 000,- fra 2021 til 2022. Arbeidsgiveravgiften økes med ca. kr 153 000,- fra 2021 til 2022.

2.3 Økonomiske måltall for driftsåret 2022

Ny kommunelov inneholder en bestemmelse om at kommunen skal tilpasse og tilrettelegge sine økonomiske disposisjoner på en slik måte at den økonomiske handleevnen kan opprettholdes over tid.

I henhold til kommunelovens § 14-2 skal kommunen i tillegg til budsjett og økonomiplan, også vedta finansielle måltall som skal vise hvordan handleevnen utvikler seg over tid. Kommuneloven gir ingen konkrete føringer på hvilke finansielle måltall som bør benyttes. Det er derfor opp til den enkelte kommune selv å definere disse ut fra en helhetlig vurdering i forhold til hvilke som kan være relevante å benytte.

Det er flere finansielle måltall som kan være aktuelle å bruke. Blant annet har man:

- Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter
- Gjeld i prosent av driftsinntekter
- Disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter

Relevante måltall vil være å benytte gjeld (i prosent av driftsinntekter) og disposisjonsfond (i prosent av driftsinntekter). Det er i en situasjon med nedtrekk i driftstiltak viktig å følge med på utviklingen i det økonomiske handlingsrommet slik man leser det ut fra gjeldsbelastning og størrelse på disposisjonsfond. Finansielle måltall for budsjett 2022 fastsettes slik:

Finansielle måltall for 2022	Mål
Disposisjonsfond i prosent av driftsinntekter	> 6,0 %
Gjeld i prosent av driftsinntekter	< 80 %

2.4 Egenbetaling/VAR-sektoren

I forslag til budsjett for 2022 er det lagt inn en økning på 2,5 % på alle kommunale tjenester som ikke er regulert gjennom egne lover eller forskrifter. Innenfor pleie- og omsorg har man forskrifter som regulerer prisen på tjenester til de med lavest inntekt. Innenfor barnehageområdet er det fastsatt bestemmelser om både makspris og søskenmoderasjon.

I tillegg er det de senere årene innført ordninger om gratis kjernetid for aldersgruppen 2 – 5 år og redusert foreldrebetaling for husstander med lav inntekt. Disse satsene blir justert hvert år, og blir lagt inn i kommunens gebyrregulativ. Lignende ordning med redusert foreldrebetaling SFO ble innført nå i 2021.

VAR-området følger selvkostprinsippet. Det vil si at det er ikke anledning til å ta høyere pris enn det den enkelte tjeneste koster å produsere. Det er i forbindelse med budsjettarbeidet for 2022 og også til en viss grad ved regnskapsavslutningen 2020 foretatt en gjennomgang av kommunens dekningsgrader på VAR-området.

Det kan være verdt å merke seg at det skilles mellom såkalt finansiell Regnskap B dekningsgrad, slik man kan lese det direkte ut av regnskapet, og selvkostgrad.

Sistnevnte beregning tar hensyn til kalkulatoriske rentekostnader, og gir på denne måten et mer korrekt bilde av de reelle kostnadene innenfor VAR-området.

Følgende avgiftsøkning for kommunale eiendomsavgifter for 2022 inkludert kalkulatoriske rentekostnader:

Sektor	2022 Helårsbolig	Fritidsbolig
Vannavgift	+4 %	+4%
Kloakkavgift/avløp	+ 10 %	+10%
Renovasjons/avfall	+ 13 %	+ 21 %
Tømming av septiktanker	0%	0%
Feiing	+5,5%	+85,2%

2022 er første året kalkulatoriske rentekostnader er tatt med i beregningen av selvkostkalkylene for VAR-sektoren.

For avfallssektoren er status at kommunen i løpet av de seneste årene har et merforbruk (fremførbart underskudd) i størrelsesorden ca. 1,7 mill kr. Med økningen i 2022 på dette VAR-området mener vi å ha bedre kontroll.

Årsaken til den store %-vise økningen på feieavgift er investering i driftsutstyr (biler etc.) og omlegging av hytte- og fritidshusfeiing. Med hensyn på vannsektoren så er det opp til kommunestyret selv å vedta selvkostgrad. Denne tjenesten foreslås økt med 4,0 %.

Årsaken til ingen økning i gebyr for tømming av septiktank, er at her har vi ennå selvkostfond til disposisjon.

2.5 Investeringer i 2022

Lavangen kommune har i løpet av de siste årene gjennomført investeringer som har bidratt til nødvendig fornying på flere områder. Det er planlagt to investeringer i kommunal regi i løpet av driftsåret 2022.

Elveparken.

Den største investeringen er realiseringen av sentrumstiltaket Elveparken sentralt plassert på Tennevoll.

En realisering av elveparken er kostnadsberegnet til kr. 8 500 000,-. Dette inkluderer alle elementer og også en sti langs havet ned til Båthavna som også fungerer som en attraktiv badeplass på fine sommerdager. Politisk ledelse har besluttet at denne investeringen skal lånefinansieres slik at arbeidet med prosjektet kan påbegynnes i løpet av våren 2022.

Mange av de elementene som er en del av elveparken kan også finansieres ved midler fra andre kilder. Her kan nevnes pump track (sykkelbane), tufteparken, volleyballbane/isflate og også stier i tillegg til de som er der i dag, kan finansieres med nærmiljømidler eller tippemidler.

Renovering av gatelys i Lavangen.

Netteier har kommet med et påbud til eiere av gatelys om at det skal monteres intelligente strømmålere på samtlige strekk. Det er i Lavangen besluttet at man samtidig skal skifte ut armaturene til en type som baserer seg på led belysning.

Det skal i tillegg monteres timere og lyssensorer som gjør det mulig å styre når gatelysene skal slås av og på. En slik utskifting er kostnadsberegnet til kr. 5 mill. Beløpet er lånefinansiert og arbeidet vil bli påbegynt i løpet av mai-juni 2022.

2.6 Konsekvenser for økonomiplanperioden 2022 – 2025

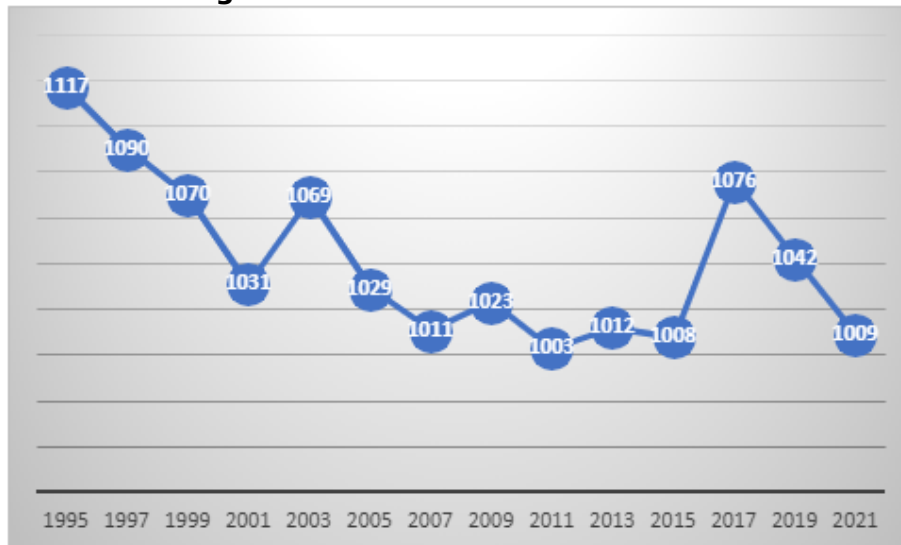
Budsjett og økonomiplan for perioden 2022 – 2025 (formannskapetets innstilling)

OMRÅDE	2022	2023	2024	2025
Netto område 1.0	2 493 898	1 441 898	1 441 898	1 441 898
Netto område 1.1	8 780 741	8 780 741	8 780 741	8 780 741
Netto område 1.2	28 336 026	27 380 354	27 380 354	27 380 354
Netto område 1.3	45 571 648	45 546 648	45 546 648	45 546 648
Netto område 1.4	0	-2 162 889	-1 694 988	-1 253 889
Netto område 1.5	2 032 286	2 032 286	2 032 286	2 032 286
Netto område 1.6	5 737 826	5 687 826	5 687 826	5 687 826
Netto område 1.7	3 215 136	3 215 136	3 215 136	3 215 136
Sum 1.0-1.7	96 167 561	91 922 000	92 390 000	92 831 000
1.8 Rammet. og skatt	-102 728 00	-100 657 000	-101 125 000	-101 566 000
1.9 Renter og avdrag	6 560 439	8 735 000	8 735 000	8 735 000

Tabellen viser netto driftsutgifter på de ulike hovedkapitlene i neste 4-årsperiode. Tabellen viser at driftsutgiftene må reduseres med ytterligere 3,3 mill kr i de neste årene i økonomiplanperioden.

2.7 Utvikling i folketall fra 1995– 2021

Folketallet i Lavangen kommune var i 1995, 1117 personer. Av figuren fremgår det at utviklingen i folketallet var negativ frem til 2002 for deretter å øke i 2004 til 1063 personer. Folketallet i Lavangen har etter dette vært stabilt over flere år frem til økningen som kom som en følge av mottak av flyktninger fra 2014/15 hvor folketallet økte til 1061 personer.

Folketallet er ved inngangen av 3. kvartal 2021 på 1009 personer. Tilsvarende var det 1029 ved inngangen av 3. kvartal i 2020.

Ved budsjetteringen for 2022 er det lagt til grunn et folketall på 970 personer. Det skal i forbindelse med beregningen av kommunens rammeoverføringer benyttes folketall pr. 1.7. foregående år.

2.8 Framskrivning av folketall for perioden 2022 – 2034 (SSB)

	2022	2024	2026	2028	2030	2032	2034
0-1 år	12	12	12	12	13	13	14
2-5 år	32	26	27	28	30	31	31
6-15 år	133	126	110	99	91	88	84
16-22 år	79	79	82	83	83	74	68
23-66 år	501	477	475	468	461	454	457
67 år og eldre	240	253	255	263	267	277	277
Sum	997	973	961	953	945	937	931

Statistisk Sentralbyrå har gjort en framskrivning av folketallet med utgangspunkt i middels befolkningstilvekst. Framskrivningen gir et bilde av forventet utvikling i folketall i de enkelte aldersgruppene for perioden frem til 2034.

Av tabellen fremgår det at folketallet er forventet å bli redusert med 66 personer i neste 12-årsperiode. I budsjettet for 2022 er beregnet etter 970 personer, slik at nedgangen er i realiteten på 93 personer i neste 12-årsperiode.

Alderssammensetningen viser at aldersgruppen 0-1 år, 2-5 år vil være noenlunde stabil i perioden. Det forventes en nedgang på 49 personer i aldersgruppen 6-15 år og 44 personer i aldersgruppen 23-66 år. Aldersgruppen 67 år og eldre vil ha en forventet økning på 37 personer i perioden.

Lavangen skole har i dag 126 elever. Dersom folketallsutviklingen blir en realitet skal antall elever ved skolen i 2034 være 84 elever.

Lavangen kommune er ifølge SSB sine framskrivninger av folketallet på tur inn i en periode med en sterk forgubbing av befolkningen. Den endrede befolkningssammensetningen i tillegg til det store fallet i antall innbyggere vil føre til betydelige utfordringer for Lavangen samfunnet.

3.0 Strategi og prioriteringer for budsjettperioden

Her vil kommunedirektøren foreslå strategi og hovedprioriteringer for perioden 2022-2025. Fokuset er på hele perioden og ikke bare på det første budsjettåret. Det er svært viktig å se hele perioden under ett for å gi forutsigbarhet og se konsekvensene av endrede inntekter og effekten av tiltak over tid.

3.1 Kommuneøkonomi

Demografi og økonomi hører nøye sammen i små distriktskommuner som i stor grad er avhengig av statlig rammetilskudd. Redusert folketall gir reduserte frie inntekter (skatt og rammetilskudd).

Lavangen kommune har frem til nå hatt god kontroll på den økonomiske situasjonen. Ansatte med budsjettansvar følger lojalt opp de tildelingene som gis av den politiske ledelsen ved kommunestyret. Driften av Lavangen kommune preges av en sunn nøkternhet som over tid har bidratt til bedre økonomisk kontroll enn det som er tilfelle i mange kommuner det kan være aktuelt å sammenligne seg med.

En opprusting av den kommunale infrastrukturen de siste årene har ført til at skole og barnehage har gode og tidsriktige lokaler.

Innbyggerne i Lavangen har i flere år hatt tilgang til et moderne fibernettverk som gjøre det mulig å ha tilgang til internett samt å kunne motta TV signaler på lik linje med det som innbyggere i mer sentrale strøk kan.

Lavangen kommune har de siste årene opplevd en økende utfordring i budsjettarbeidet med å balansere inntekter og utgifter. Avstanden mellom inntekter og utgifter ved en videreføring av eksisterende drift var for budsjettet 2021 på 5,5. mill. kr.

En viktig årsak til den store avstanden mellom inntekter og utgifter er fortsatt store utgifter til tiltak i barnevernet som en følge av en stor enkeltsak. En viktig årsak til fortsatt store utgifter til tiltak i barnevernet er den nye barnevernloven som trer kraft fra 1.12022.

Reformen legger til grunn av utgifter til tiltak i barnevernet i større grad skal overføres til den enkelte kommune. For enkelte tiltak fører dette til en kostnadsøkning på over 100 %.

I tillegg kommer betydelige kostnadsøkninger til tiltak innenfor PRO sektoren og en utgiftsøkning som en følge av etableringen av Astafjordlegen. Folketallet har i løpet av 2021 blitt redusert med over 40 personer som fører til betydelig reduserte inntekter.

Administrasjonen mener det fortsatt vil være nødvendig å fortsette arbeidet med en tilpasning av kommunens drift slik at denne i større grad enn i dag er i tråd med inntektene.

3.2 Kommunal tjenesteproduksjon

Det er liten tvil om at Lavangen kommune, i likhet med mange små distriktskommuner, har et relativt høyt nivå på primærfunksjonene skole, barnehage, helse, pleie, rehabilitering og - omsorg i forhold til landsgjennomsnittet. I sammenligninger basert på Kostra tall med andre og større kommuner fremstår det som om små kommuner drifter lite effektivt.

Skolene preges av relativt få elever i forhold til antall lærere og dermed mer tid til den enkelte elev. Forholdene ligger til rette for at vi fortsatt skal kunne tilby innbyggerne våre en god skole.

Det blir i mange sammenhenger påpekt at det ikke er vitenskapelig verifiserbare sammenhenger mellom kostnaden per elev i grunnskolen og oppnådde resultater for avgangselever. Sentrale myndigheter og politikere har vist til at skoler i sentrale strøk, med høyt antall elever per lærer og lave enhetskostnader oftere produserer bedre resultater enn elever fra skoler med lavt elevtall og høye enhetskostnader. Lavangen skole er et unntak og har over mange år hatt et fokus på kvalitet og utvikling som har kommet elevene til gode.

Kommunen har full barnehagedekning der alle som har behov for det får plass i kommunens barnehager. Opptak av nye barn i barnehagen gjøres løpende og tilpasses foreldrenes behov i så stor utstrekning som mulig.

Kommunen har godt utbygde pleie- rehabiliterings- og omsorgstjenester der alle på sykehjemmet har tilbud om enerom. Hjemmetjenesten gir et godt tilbud med en lav terskel for å få bistand.

Formannskapet har i sin innstilling til budsjett for perioden fra 2022- 2025 besluttet at antall faste plasser på Lavangsheimen skal reduseres fra 20 til 16. Plassene skal erstattes av et tilbud om delvis bemannede omsorgsboliger også kalt for det andre trinnet i omsorgstrappa.

3.3 Forvaltningsarbeidet i små kommuner

Innbyggerne i Lavangen kommune har ingen grunn til å klage på det tjenestetilbudet kommunen tilbyr. Fylkesmannen i Troms har i en vurdering av den forvaltningsmessige delen av kommunal drift pekt på en del klare utfordringer i mindre kommuner.

Av rapporten framgår det at man i mindre kommuner oftere enn ellers opplever problemer som følge av for små og tette forhold. Muligheten for at tilsatte i administrasjonen eller tillitsvalgte i ulike politiske roller, er i slekts- eller svogerskap med, har nært vennskapsforhold til eller av andre årsaker føler seg ugild er stor.

Mindre kommuner er i tillegg mer sårbar i situasjoner med ferieavvikling og annet fravær. Det er ikke slik at alle funksjoner er dekket med kompetanse hos flere enn en saksbehandler. Utfordringen er spesielt stor på områder hvor manglende kompetanse får store utslag for ansatte eller innbyggere i kommunen.

3.4 Kommunestruktur og interkommunalt samarbeid

Kommunestrukturdebatten i Norge er i full gang. Det er et klart statlig press på å utvikle større kommunale enheter og regioner.

Vi ser også at andre sentralt initierte endringsprosesser tar utgangspunkt i en del av det samme tankegodset med et ønske om å etablere større og mer robuste enheter og dessverre ofte på en slik måte at det går ut over tilbudet i grisevredte strøk.

Her kan nevnes nærpolitireformen i tillegg til den pågående prosessen om restrukturering av Nav kontorene i fylkene.

Lavangen kommune har sammen med kommunene Salangen og Gratangen hatt et interkommunalt samarbeid på flere sentrale områder. Vi ser at dette har gitt klare fordeler i forhold til utfordringer som er nevnt under punkt 3.3 forvaltningsarbeidet i små kommuner.

De samarbeidende kommunene har over en periode på flere år hatt utfordring med å rekruttere og beholde nødvendig fagkompetanse. Dette, samt økt krav til veiledning av LIS1 (turnusleger) og LIS3 (lege i spesialisering), er bakgrunnen for at kommunene valgte å etablere Astafjordlegen.

Man har vurdert flere ulike mulige måter å organisere driften av legekantorene på. Målet er å skape en fremtidsrettet og robust tjeneste for innbyggerne i kommunene, samtidig som organiseringen ivaretar krav fra offentlige myndigheter.

Det er viktig å påpeke at man i en videre prosess med effektivisering og tilpasning til eksisterende driftsinntekter også ser på muligheten for å legge til rette for at flere oppgaver kan løses via interkommunalt samarbeid.

3.5 Lokalsamfunnsutvikling og planlegging

Hvordan gjøre Lavangen til er mer attraktiv bokommune.

Innbyggertallet er en svært viktig innsatsfaktor for kommuneøkonomien i samtlige kommuner. Det er som en følge av dette viktig å legge til rette for å skape gode bomiljø for både unge og gamle.

Kommuner det er naturlig å sammenligne seg med bruker betydelige ressurser for å legge til rette for at kommunen fremstår som attraktiv for potensielle innbyggere. Tenker i denne sammenhengen på tilrettelegging av det fysiske bomiljøet.

Det kan med fordel legges bedre til rette for at barn og unge skal kunne trives bedre i kommunen enn det som er tilfelle i dag. Eksisterende boområder mangler arealer som er ryddet og klarlagt for lek. Det samme gjelder for deler av Tennevoll sentrum

Administrasjonen anbefaler at man starter arbeidet med en utviklingsplan som skal ta hensyn til det fysiske miljøet. Aktuelle elementer som bør inn i en slik plan er:

- Bedre tilrettelegging av allment tilgjengelige lekearealer
- Vurdering av trafiksikkerhet langs kommunale veier
- Rydding av kratt og trær i kommunalt eide områder
- Beplanting og generell forskjøning av kommunal eiendom.

Arbeidet med revidering av overordnet planverk ble påbegynt ultimo august 2020. Samfunnsdelen av det kommunale planverket har blitt gjennomført som en ledelsesutviklingsprosess hvor både administrativt ansatte og politikere har vært involvert i arbeidet.

Det har i tillegg blitt benyttet betydelige ressurser underveis i prosessen for å forankre samfunnsdelen av kommuneplanen i befolkningen.

Planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel og en revidert planstrategi for perioden fra 2021 – 2024 ble vedtatt i kommunestyrets møte 25. mars 2021.

Samfunnsdelen skal vedtas av kommunestyret i det siste møtet i kommunestyret den 16. desember 2021.

I forbindelse med arbeidet med samfunnsdelen ble det utlyst en konkurranse for å få på plass en visjon for det videre arbeidet med utviklingen av Lavangensamfunnet. Politisk ledelse har besluttet at følgende skal være Visjonen til Lavangen kommune.

Det gode liv mellom fjord og fjell.

Arbeidet med framtiden skal inspireres og ledsages av tre verdier; profesjonell, framtidsretta og inkluderende.

Profesjonell gjelder kommunens folkevalgte og ansatte i utførelsen av alle sine tjenester. Vi som styrer, skal arbeide med å utvikle oss selv. Styringen skal bli mer planmessig, langsiktig og helhetlig. Alle vi er i kontakt med, skal oppleve oss som målbevisste og godt forberedt til dialog og samarbeid.

Framtidsretta er en påminnelse om at vi arbeider med å fornye et samfunn som vi byr fram til unge mennesker. Noen av de unge bor ikke her i kommunen i dag, kanskje ikke i Norge en gang. Evne til innovasjon og fornying blir viktig. Kommunen må gå foran, men denne verdien er relevant for hele samfunnet.

Inkluderende er den verdien som hele tiden minner oss på hvem planer er til for; folk. Og at all utvikling er til for at alle innbyggerne i Lavangen virkelig skal ha gode liv. Samfunnet vårt blir ikke bedre enn den velferden, tryggheten og de levekårene som vi kan tilby de som er svakere stilt på en eller annen måte.

Parallelt med denne prosessen arbeides det med å oppdatere eksisterende arealplan. Arbeidet gjøres i samarbeid med kommunene Salangen og Gratangen. Det er tilsatt en person i 50 % stilling som skal bistå de samarbeidende kommunene. Tilsettingen er gjort i Salangen kommune som har ansvaret for prosjektet. Arbeidet er finansiert med midler fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark.

Den politiske ledelsen har i løpet av 2021 arbeidet med å få på plass elementer som kan bidra til å gjøre Lavangen kommune til en mer attraktiv bokommune. Her kan nevnes planleggingen av en utvidelse av Elveparken som ble ferdigstilt våren 2021. Politisk ledelse har besluttet å låne 8,5 mill. kr for å sørge for at tiltaket kan realiseres i tråd med den utarbeidede planen. Det er forventet at arbeidet med Elveparkens ulike elementer kan påbegynnes våren 2022.

Politisk ledelse har sammen med flere lag og foreninger tatt initiativ til å få bygget Midnattsoltrappa som skal gå fra Spansdalen og opp til Henrikka fossen sitt utspring. For nærmere informasjon om prosjektet, benytt denne linken:

<https://www.midnattsoltrappa.no/> .

Det er forventet at kommunestyret i møte 16. desember vil beslutte å gi Midnattsoltrappa SA et lån på kr. 4. mill. til realiseringen av prosjektet.

Bildet viser den planlagte plasseringen av midnattsoltrappa.

Det kan i tillegg *nevnes* at et kommersielt selskap bestående av næringsinteresser i Lavangen planlegger å etablere en via ferata området ved siden av Henrikka fossen.

Prosjektet i Spansdalen med Midnattsoltrappa og en etablering av en egen via ferata i det samme området vil slik initiativtakerne ser det fremstå som en attraktiv destinasjon som vil kunne få betydelig effekt på vurderingen av Lavangen som et reiselivsmål.

Det er i denne sammenhengen aktuelt å se på disse prosjektene som et regionalt reiselivsfyrtårn. Nevnte etableringer vil i tillegg underbygge arbeidet med og ønsket om å etablere Lavangen som en del av en regional klatredestinasjon.